

Samen werken aan een groene Duin- en Bollenstreek

Voor je ligt de eerste editie van de duurzaamheidsbijlage Groen Doen. Vol informatie en inspiratie voor inwoners van de Duin- en Bollenstreek over onderwerpen als milieu, energie, klimaat en nog veel meer. Gemaakt door enthousiaste professionals, die zelf als inwoner betrokken zijn bij een schone en groene Bollenstreek, waar het prettig wonen is.

We kunnen er niet omheen: duurzaamheid is van ons allemaal. Gelukkig zijn veel mensen zich daarvan

Jeanet van der Laan,
Gemeente Lisse:

"We hebben de komende jaren flink wat te doen op het gebied van duurzaam leven, wonen en werken. In Lisse kijken we zorgvuldig naar hoe we duurzaamheid en energiebesparing passend krijgen in onze levens, huizen en omgeving. We maken en toetsen onze plannen in overleg met inwoners en andere belanghebbenden. Als wethouder vind ik het belangrijk dat we het samen doen. De toekomst is van ons allemaal."

Sjaak van den Berg,
Gemeente Noordwijk:

"Samen met inwoners en ondernemers werkt dit college aan een duurzame gemeente. De voucheractie voor de aanschaf van met name kleine duurzaamheidsmaatregelen is daar een mooi voorbeeld van. Want iedereen kan wat doen voor het klimaat. Iets groots of juist iets kleins. Iets goedkops of duurs. Dat brengen we als gemeente graag onder de aandacht. We laten iedereen het op hun eigen manier doen"

Minder CO2

Duurzaamheid is onlosmakelijk verbonden met het Klimaatakkoord. In dit verdrag hebben 195 landen, waaronder Nederland, afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken. Zo moet in 2030 de CO2-uitstoot met bijna de helft zijn verminderd ten opzichte van 1990. Met een pakket van maatregelen – waarbij meer dan honderd bedrijven en organisaties zijn betrokken – hoopt ons land die doelstelling te halen.

We vroegen de wethouders duurzaamheid van de Duin- en Bollenstreek wat duurzaamheid komende tijd voor hen betekent.

bewust. Door minder vlees te eten, netjes je afval te scheiden, of zonnepanelen op je dak te plaatsen kun je

Jacco Knappe,
Gemeente Katwijk:

"Duurzaamheid betekent komend jaar voor mij: veel in gesprek zijn met inwoners, organisaties en mede bestuurders over hoe we met zijn allen de stap gaan maken naar het gebruik van duurzame energiebronnen en hoe we op een andere manier onze huizen en andere gebouwen gaan verwarmen. En natuurlijk over hoe we dat gaan doen op een manier die betaalbaar is voor onze inwoners."

Karin Hoekstra,
Gemeente Hillegom:

"We moeten het met elkaar doen. De komende periode gaan we in gesprek met inwoners over hun ideeën ten aanzien van de energietransitie, ik ben benieuwd naar de reacties. En huiseigenaren, gebruik de voucher en besteedt deze bij de lokale doe-het-zelf zaken!"

zelf in meer of mindere mate je steentje bijdragen. Dat is niet alleen goed voor onszelf en de generaties na ons, maar kan ook heel leuk zijn. Het mooie is, je hoeft het niet alleen te doen; gemeenten helpen dáár waar ze kunnen. Ook 'onze' regio telt een groot aantal activiteiten en initiatieven die bijdragen aan een prettige leefomgeving. In dit katern lees je er alles over!

Heleen Hooij,
Gemeente Teylingen:

"We zijn voorlopig nog niet klaar met duurzaam denken en handelen. We blijven daarbij oog houden voor Mens, Milieu en Maatschappij. De komende jaren moeten we met elkaar aandacht blijven geven aan én energiebesparing én duurzame energieopwekking. En waar mogelijk willen wij inwoners en woningbouwcorporaties steunen hun plannen te realiseren."

Even voorstellen: Nieuwe duurzaamheidscoördinator in Noordwijk

Hoe maak ik mijn huis energiezuiniger? Wat is er mogelijk met mijn woning? Waar kan ik subsidie voor aanvragen? Wat zijn de duurzaamheidsacties van de gemeente Noordwijk nu en in de toekomst?

Met deze en andere vragen kun je terecht bij de adviseur Energietransitie, Julian Spierenburg. Bereikbaar per mail, j.spierenburg@noordwijk.nl, of telefonisch via +31 (0)71 36 60 000.

Actie voor huiseigenaren om energie te besparen

"Goed voor je portemonnee en het klimaat"

De gemeenten in de Bollenstreek zetten dit jaar fors in op energiebesparing. Afgelopen voorjaar is in samenwerking met Winst uit je woning een grootschalige inkoopactie voor huiseigenaren gestart. Voor de zomer volgde een voucher met cashback-actie, vanuit de landelijke Regeling Reductie Energiegebruik. De actie is populair, tegelijkertijd is er nog budget beschikbaar. Nu het najaar in aantocht is, hopen de vijf gemeenten dat er nog veel gebruik wordt gemaakt van deze subsidie om energie te besparen. "Dat is namelijk goed voor je portemonnee en goed voor het klimaat", aldus een woordvoerder.

Offertes en vouchers

Na vrijblijvende aanmelding via winstuitjewoning.nl kun je offertes ontvangen voor onder meer zonnepanelen, vloer- en/of spouwmuurisolatie en HR++-glas. Zo'n 5.000 woningeigenaren in de Duin- en Bollenstreek vroegen al offertes aan. Daarnaast krijgen huiseigenaren vouchers van 70 euro voor de aanschaf van energiebesparende producten, zoals tochtstrips, een brievenbusborstel en LED-lampen, maar ook voor bijvoorbeeld een inductiekookplaat of zonwering. De actie is populair onder huiseigenaren.

Merel uit Noordwijk deed mee:

"Ik dacht meteen: ik ga zeker meedoen, want het is gewoon een tegoedbon voor 70 euro. Ik heb hem besteed aan LED-lampen en een waterbesparende douchekop."

Nog geld in de subsidiepot

Tot nu toe hebben ruim 2.000 huiseigenaren net als Merel een voucher ingediend. Er is nog subsidie beschikbaar. De huidige stand van de subsidiepot is te vinden op winstuitjewoning.nl, waar je wordt doorverwezen naar jouw gemeente. Daar staat ook de volledige productenlijst die voor deze actie geldt. Je mag bij elke winkel die de producten verkoopt je aankopen doen. Na indienen van de voucher krijg je het bedrag binnen enkele weken teruggestort.

Mocht je de brief met voucher kwijt zijn, of heb je hem weggegooid, dan kun je via degroeneuitdaging.nl/voucher-opvragen een verzoek indienen om jouw persoonlijke vouchercode opnieuw te ontvangen. Deze wordt, na controle, binnen een week verzonden. Kijk voor meer informatie op:

degroeneuitdaging.nl/winstuitjewoning

Vanaf 15 oktober a.s. ook via de webshop

AANKONDIGING!

Verzilver de voucher direct via de webshop

Binnenkort maken we het huiseigenaren nóg makkelijker. Vanaf 15 oktober kun je via degroeneuitdaging.nl/webshop producten uit de webshop bestellen en direct je voucher verzilveren, waarna je de energiebesparende producten krijgt thuisgestuurd. Geen declaratie meer nodig!

Tips van Julian:

- We willen verduurzaming van de bestaande woningvoorraad stimuleren. Hiervoor is in Noordwijk geld beschikbaar in de vorm van leningen met lage rentes en subsidies, voor zowel woningeigenaren als VvE's. Kijk voor meer informatie op: duurzaambouwloket.nl/subsidie-financieringsregeling/16
- Meld je aan voor de nieuwsbrief Duurzaam Noordwijk. Handige tips en weetjes over duurzaamheid in onze gemeente! Aanmelden doe je via noordwijk.nl/duurzaam

De Groene Uitdaging: platform voor duurzaamheid

De Groene Uitdaging biedt informatie over duurzame onderwerpen, initiatieven en evenementen in de streek en allerlei manieren om zelf iets aan duurzaamheid te kunnen doen.

Op www.degroeneuitdaging.nl zijn allerlei artikelen terug te vinden op onderwerp. Zo lees je in de serie Groene Aanjagers over inwoners die de schouders eronder zetten om hun buurt een stukje groener te maken, laten bewoners zien wat je kunt doen om je huis te verduurzamen en kun je video's bekijken over uiteenlopende onderwerpen. De Groene Uitdaging ontwikkelt zich steeds meer tot een regionale community, waar inwoners elkaar kunnen informeren, op de hoogte houden en inspireren.

Zelf of samen

Wat kun je doen aan je huis, in je tuin of samen met de buurt? Dat kan met kleine dingen, zoals minder tegels en meer groen in de tuin, of met grotere 'stappen' zoals het isoleren van je woning. Op de website lees je wat je zelf kunt doen en waar je terecht kunt als je hulp of advies nodig hebt. Er zijn informerende, inspirerende en motiverende artikelen en lokale verhalen te vinden over wat er allemaal te doen

is op het gebied van duurzaamheid.

Subsidies

De site is een goed verzamelpunt voor actuele informatie over subsidies en regelingen van de landelijke en lokale overheid. Op de speciale landingspagina lees je alles over de actie 'Winst uit je woning', waarbij huiseigenaren een voucher van €70,- euro kunnen krijgen om een begin te maken met het energiezuiniger maken van hun woning. Via de site kun je tevens een adviesgesprek met één van de energiecoaches aanvragen en vind je links naar organisaties die je verder op weg kunnen helpen.

Voor iedereen

De Groene Uitdaging is er ook om onderling verbinding te maken. De op-

roepjes in de serie Groene Aanjagers leidden er bijvoorbeeld toe dat buurttuin BuurNatuur hulp kreeg van een vrijwilliger van de schooltuin bij het leren snoeien van de tuin. "Erg leuk om aan deze serie mee te werken", lieten de vrijwilligers van BuurNatuur weten. Verder is het mogelijk zelf een oproep te doen en zo verbinding te zoeken met mensen uit de regio.

Heb je een leuke tip of een mooi verhaal, organiseer je een evenement of mis je nog iets op de site? Stuur dan een berichtje via het contactformulier of mail naar info@degroeneuitdaging.nl.

Volg ons ook op Facebook (facebook.com/DGUBollenstreek) en Twitter

(twitter.com/UitdagingDe)!

Geen plek voor zonnepanelen? Energiecoöperatie biedt uitkomst!

Samen lokaal stroom opwekken

Steeds meer inwoners van de Duinen Bollenstreek willen aan de slag met verduurzamen. Het plaatsen van zonnepanelen is echter niet voor iedereen een optie – bijvoorbeeld omdat er geen eigen dak beschikbaar is. De lokale energiecoöperatie of zonnecoöperatie biedt in dat geval uitkomst.

Bewoners verenigen zich in zo'n coöperatie om samen lokaal duurzame stroom op te wekken, bijvoorbeeld op een groot dak of zonneweide in de buurt. Aan de basis van een coöperatie staat vaak een bevlogen initiatiefgroep. De leden kunnen door middel van certificaten een aandeel in de zonnestroom kopen. Via deze certificaten krijgen ze nu nog per opgewekte kWh korting op de energiebelasting; vanaf 2021 wordt dit omgezet naar een subsidie. De investering verdient zichzelf in ongeveer acht jaar terug en wanneer er geld overblijft, wordt dit meestal als dividend uitgekeerd aan de leden.

Koepelorganisatie

Bij de oprichting komt nogal wat kijken: het zoeken naar een geschikte locatie, administratie, verzekeringen enzovoort. Energie Samen, de landelijke koepelorganisatie voor energie-

coöperaties, ondersteunt de initiatiefnemers hierbij. Zij behartigt ook de belangen bij overheden, toezichhouders en netbeheerders.

Zon op Northgo

In juni 2019 werden in Noordwijk de zonnepanelen van energiecoöperatie 'Zon op Northgo' in gebruik genomen. Een project van 441 zonnepanelen op het schooldak van het Northgo College, waar per jaar naar verwachting ongeveer 140.000 kWh stroom wordt opgewekt. Zon op Northgo is nu op zoek naar een tweede locatie.

Diverse initiatieven

In Katwijk zijn drie lokale energieambassadeurs bezig met de oprichting van Buurtstroom Katwijk. Ze hebben een speciale opleiding gevolgd voor energiecoöperaties. Op dit moment zijn ze in gesprek met de gemeente Katwijk over een locatie. Ook zijn zij op zoek naar daken om te voorzien van zonnepanelen. Heb je hier interesse in of heb je goede ideeën? Stuur dan een e-mail aan buurtstroomkatwijk@gmail.com

Een burgerinitiatief bestaande uit Eveline Botter, Rolf van den Bosch, Leo Blom, Epco Boerema en Paul van der Kooy heeft de afgelopen periode hard

gewerkt met als resultaat dat afgelopen week het nieuwe project 'Zon op Teylingen' van start is gegaan. Geïnteresseerden kunnen zich melden via zonopteylingen@gmail.com. Ook in Hillegom en Lisse zijn energiecoöperaties in oprichting. Deze initiatiefgroep is van start gegaan en er wordt gezocht naar een locatie op een dak of op de grond. Zodra de locatie er is en de oprichting officieel is, kunnen leden zich aansluiten. "Wist je al dat er afgelopen twee jaar bijna 60.000 nieuwe zonnepanelen zijn geplaatst in de Bollenstreek? En dat het totaal daardoor ondertussen geschat wordt op zo'n 135.000 zonnepanelen?"

Meer informatie

Wil je meer informatie over energiecoöperaties? Kijk op <https://www.degroeneuitdaging.nl/energiecooperatie>.

Wil je zelf aan de slag of heb/weet je een geschikte locatie voor zonnepanelen, dan kun je contact opnemen via info@degroeneuitdaging.nl.

VvE's verduurzamen in Hillegom, Lisse en Teylingen

Hillegom, Lisse en Teylingen bieden 35 Verenigingen van Eigenaren een gratis intake aan voor de verduurzaming van hun VvE-complex. Dit doen de gemeenten samen met het VvE Duurzaamheidsloket.

"Al jaren helpen wij VvE's met duurzaamheidsplannen", vertelt Isabelle Sternheim van het Duurzaamheidsloket. "Doordat hun structuur vaak ingewikkeld is, is ook het traject gecompliceerd. Het is elke keer een uitdaging, maar tot nu toe lukt het bijna altijd."

Oudere gebouwen

Met name VvE's van voor 1998 hebben baat bij advies over verduurzaming

DUURZAAMHEIDSLOKET

een passend duurzaam meerjaren-onderhoudsplan. Woon je in een ouder gebouw met een VvE, ga dan in gesprek met je bestuur of beheerder over de gratis intake. Er zijn nog enkele gratis gesprekken beschikbaar, dus reageer snel. Aanmelden kan via vve-duurzaamheidsloket.nl/vves-in-hillegom-lisse-teylingen/.

Energieadvies

Het VvE Duurzaamheidsloket is een gecertificeerd energieadviesbureau dat helpt bij het verduurzamen van Verenigingen van Eigenaren. Dit doet het bureau door het hele proces in kleine stappen op te knippen. Als de VvE met verduurzaming aan de slag wil, wordt een intakegesprek gepland. In dit gesprek wordt het proces toegelicht, worden subsidie- en financieringsmogelijkheden uitgelegd en de uitdagingen en ambities van de VvE besproken. Het energieadvies wordt momenteel voor 75% gesubsidieerd door de overheid.

Energiecoach denkt gratis mee bij verduurzamen woning

Zou je graag aan de slag willen met het energiezuiniger maken van je woning, maar heb je geen idee waar je moet beginnen? Schakel dan de hulp in van een energiecoach!

De vrijwillige energiecoaches kunnen je gratis op weg helpen bij het nemen van duurzame maatregelen. Zij weten welke mogelijkheden er zijn om een woning energiezuiniger te maken. Een energiecoach komt, indien mogelijk, thuis langs om de mogelijkheden te bespreken en geeft adviezen voor zowel grote als kleine maatregelen.

"Door ons gesprek met de energiecoaches kregen wij een goed overzicht van de mogelijkheden op het gebied van verduurzaming en welke voor ons relevant waren. Zij hielpen ons om keuzes te maken die bij ons passen. We konden met al onze vragen bij hen terecht!"

Thomas Becker en Merel Frentz, Voorhout

Je kunt de energiecoaches van Hillegom, Lisse en Teylingen benaderen via: degroeneuitdaging.nl/energiecoach Al meer dan honderd inwoners gingen je voor!

Ook in Noordwijk

Noordwijk is ook van plan om energiecoaches op te leiden. De start van de opleiding is afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot het corona virus. Meer informatie volgt vanuit gemeente Noordwijk.

Coronaproof

Natuurlijk werken de energiecoaches volgens de coronarichtlijnen. Dat houdt in dat zij geen hand geven als ze zichzelf voorstellen. Tijdens het gesprek zullen ze uiteraard anderhalve meter afstand bewaren. Maar het kan ook betekenen dat ze onverhoopt de afspraak moeten verzetten wanneer ze zelf één of meerdere coronaverschijnselen vertonen. Wij verwachten van onze inwoners dat ze hetzelfde doen. Een eerste gesprek kan natuurlijk ook per telefoon of videoverbinding gehouden worden. Zo houden we het veilig voor iedereen.

#Groen kun je zelf doen

Duurzaam nieuws waar je positieve energie van krijgt

Duurzame nieuwbouw: meer comfort, minder onderhoud, lagere energienota

Er worden op dit moment in onze regio op verschillende locaties nieuwe woningen gebouwd. Nieuwbouw heeft veel voordelen ten opzichte van bestaande bouw. Het comfort is groter door goede isolatie en de energierekening kan lager uitvallen door energiezuinige technieken te gebruiken.

Voor 2050 moeten alle woningen in ons land van het aardgas af. De huizen die vanaf nu gebouwd worden, hebben dus geen gasaansluiting meer; wél een warmtepomp, bijvoorbeeld

Bouwen met duurzame en onderhoudsarme materialen

- Goede isolatie van de woning
- Geen gasaansluiting
- Gebruik van elektriciteit en warmtepomp
- Vloerverwarming
- Dubbel- of triple glas

voor vloerverwarming, maar een warmtepomp gebruikt een stuk minder energie. Ramen zijn voorzien van dubbelglas en het dak en de buitenmuren zijn goed geïsoleerd. Daardoor koelt een huis in de winter veel minder snel af. Door gebruik van onderhoudsarme materialen is er in de eerste vijf jaar minder ingrijpend onderhoud

nodig. Ook daarna hoeft er minder onderhoud te worden gepleegd dan bij reeds bestaande woningen.

Eén van de projecten in onze regio waar volgens dit principe gebouwd wordt, is Het Zilt in de Zilk (woneninhetzilt.nl). Hier ontwikkelt Van Rhijn Bouw uit Katwijk 130 energiezuinige

appartementen en grondgebonden woningen. Dat is goed voor bewoners en hun portemonnee, en goed voor het milieu.

Ben je ook op zoek naar een duurzame nieuwbouwwoning? Houd dan de website van je gemeente en de lokale en regionale bladen in de gaten!

Thuiswerken loont

Als 1 op de 10 mensen met een baan anderhalve dag per week meer thuis blijft werken, scheelt dat al 3 miljard kilometer aan woon-werkverkeer per jaar. Dit levert jaarlijks 1,7 miljard euro op. De klimaatwinst wordt geschat op bijna 353.600 ton CO2. Dit blijkt uit onderzoek van CE Delft in opdracht van Natuur & Milieu. De economische baten worden geraamd op 1,7 miljard euro. Het gaat hier om tijdwinst, verhoogde arbeidsproductiviteit, maar bijvoorbeeld ook om vermeden maatschappelijke kosten (zoals milieuvervuiling). Dit is exclusief de kosten die bespaard worden door minder infrastructuurle investeringen, als gevolg van een afname van het wegverkeer.

Ook fijn is dat je niet meer in de file staat, dat je je eigen koffie kunt maken en dat je tijd hebt om de kinderen op te vangen als ze uit school komen. Ga je toch vergaderen op locatie maak dan - zoveel mogelijk - gebruik van het OV of de (elektrische) fiets. Kijk op lease-a-bike.nl of huur een elektrische (deel)auto.

Thuiswerktips om energie te besparen:

- Werk met een laptop of tablet en zorg dat de kinderen digitaal les krijgen. Probeer het gebruik van je laptop (en andere digitale apparaten) efficiënt te plannen en wissel af met niet-digitale activiteiten.
- Breng radiatorfolie aan om je alvast voor te bereiden op de winter
- (Tip voor huiseigenaren: gebruik je '70 euro-voucher')
- Sluit alle tussendeuren en verwarm alleen de kamer(s) waar je voornamelijk bent.
- Kies een kamer uit waar je veel daglicht binnen krijgt. Hierdoor hoef je minder gebruik te maken van de lampen, waardoor je minder energie verbruikt. Daarnaast verhoogt zonlicht de productiviteit en verwarmt de zon vanzelf je kamer!
- Gooi als je thee zet de waterkoker niet helemaal vol, maar meet goed af hoeveel water je nodig hebt. Hoe meer water je verwarmt, hoe meer energie het kost. Zet dus alleen een volle waterkoker aan als je een pot thee maakt.
- Trek de oplader uit het stopcontact als je klaar bent met werken. Een laptop vraagt ook stroom in de stand-by-stand.
- Tijd over? Ontdooi je diepvries wat vaker. Dat kan gemiddeld tot wel 70 euro per jaar schelen.

Regio op weg naar energieneutraal

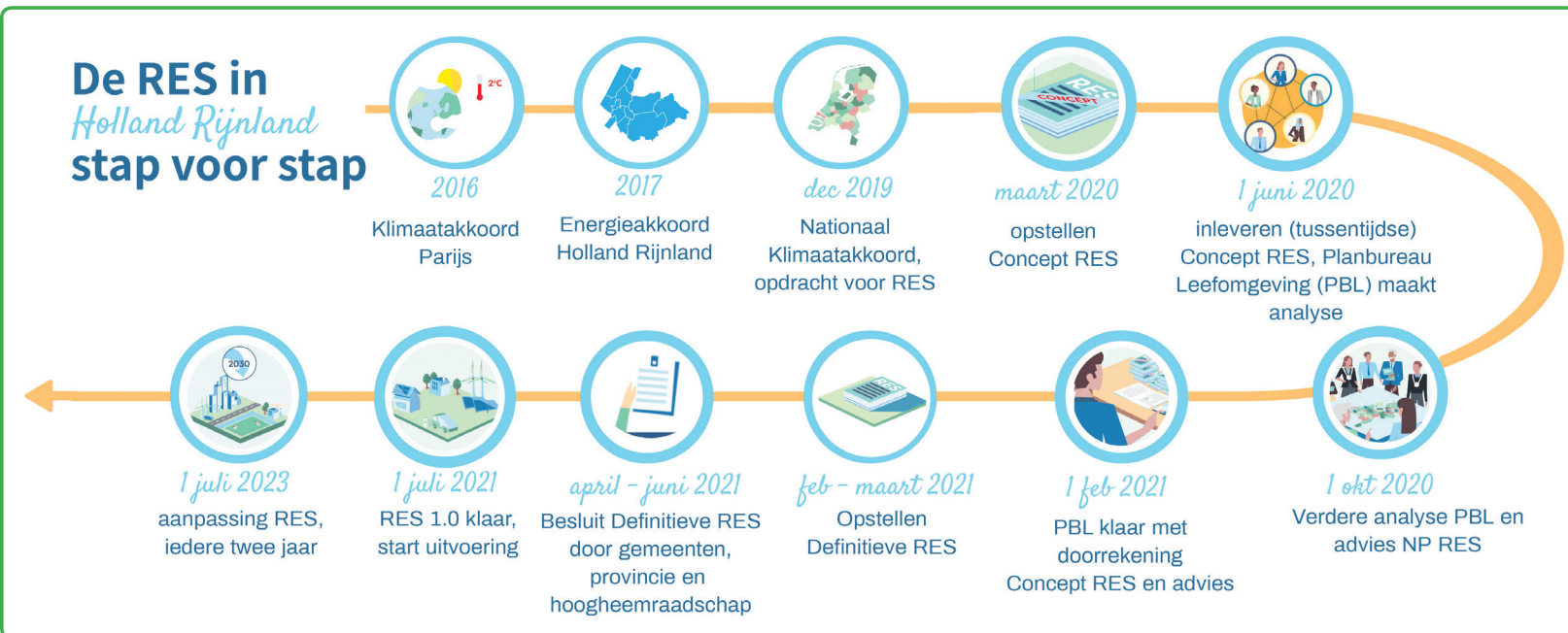
In 2019 werd het Klimaatakkoord gesloten, met daarin de afspraak dat Nederland in 2050 geen CO2 meer uitstoot. Volgens dat akkoord moeten dertig regio's zelf een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Holland Rijnland is één van die regio's.

De RES beschrijft hoe en waar de regio invulling geeft aan: het opwekken van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie, de opslag en infrastructuur voor energie en warmte. Verschillende overheden (gemeenten, provincie en waterschap) binnen Holland Rijnland stelden een Concept

RES op. Ook woningbouwcorporaties, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties, bedrijfsleven en onderwijs droegen hier aan bij. Je kunt de Concept RES vinden op de website wijzijnon.nl.

Voor de definitieve Regionale Ener-

giestrategie (RES 1.0) worden ook de wensen en ideeën van lokale organisaties, marktpartijen en inwoners verzameld, voordat de gemeenteraden hierover besluiten. Deze RES 1.0 moet 1 juli 2021 klaar zijn. De tijdlijn zie je hieronder:

Wil je straks meedenken, hou dan de website van Holland Rijnland over de RES in de gaten: wijzijnon.nl

Lokale plannen voor energie en warmte

Vanuit de regio werken Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen vervolgens aan plannen voor duurzame energie-opwekking, energiebesparing, duurzaam vervoer en het aardgasvrij maken van woningen per wijk in hun gemeente. Dit beschrijven de gemeenten in de Lokale Energiestrategie (LES) en de Transitievisies Warmte. Deze plannen worden vervolgens weer in de regio ingebracht, waardoor een samenspel tussen de lokale en regionale opgave ontstaat.

In de LES staan de doelstellingen beschreven voor de opwek van duurzame energie (wind- en zonne-energie), energiebesparing en duurzaam ver-

voer. Bekeken wordt waar de gemeenten energie kunnen opwekken, hoe ze besparingsdoelen kunnen halen en hoe ze duurzaam vervoer kunnen sti-

muleren en mogelijk maken.

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat alle woningen in Nederland voor 2050 van het aardgas af moeten. Dit betekent dat we onze huizen straks op een andere manier moeten verwarmen. Elke gemeente maakt een plan waarin per wijk wordt aangegeven welke alternatieve warmtebron de meest betrouwbare, bereikbare en betaalbare is en wanneer de wijken

van het aardgas af kunnen. Dit staat beschreven in de Transitievisie Warmte, die eind 2021 definitief wordt.

De gemeenten maken de plannen samen met inwoners en organisaties. Dat doen ze onder meer door in gesprek te gaan met inwoners en energiecoaches. Meer informatie volgt nog vanuit de gemeenten.

Duurzaam nieuws waar je positieve energie van krijgt

Wonen in energieneutraal huis van Stek "Even wennen, maar erg interessant!"

Woonstichting Stek heeft in Lisse afgelopen zomer haar eerste tien 'nul-op-de-meter-woningen', ook wel NOM-woningen genoemd, opgeleverd. De huurders kregen begin augustus de sleutels uitgereikt voor de energieneutrale huizen aan de Johan Zoutmanstraat in nieuwbouwwijk De Waterkanten. De Groene Uitdaging sprak met huurder Céline Broekhof over hoe ze haar nieuwe woning ervaart.

Hoe vind je het om in een NOM-woning te wonen?

"Het is nog erg pril, ik woon er natuurlijk nog maar kort. We hadden een erg warme nazomer en het viel me op dat het in huis juist koel bleef. Dat kwam doordat de warmtepomp zorgt voor een constante temperatuur van 20/21 graden. 's Zomers koelt de warmtepomp de woning dus juist af! Dat is

Verhuurmakelaar Petra Jansen van Stek (links) overhandigt afgelopen zomer de sleutel aan huurder Céline Broekhof.

wel wennen ten opzichte van oudere huizen waarbij de temperatuur veel meer schommelt. Ik ben benieuwd hoe het van de winter zal zijn. Ik vind het in elk geval erg interessant om in een nul-op-de-meter-woning te wonen en te zien wat mijn verbruik gaat zijn."

Waar moest je aan wennen?

"Ik kreeg allerlei uitleg om energieneutraal te wonen. Ik kan bijvoorbeeld zo'n 25 minuten warm water per dag gebruiken op basis van de huidige inregeling van de warmtepomp en de bijbehorende EPV (energieprestatievergoeding) die met Stek is afgesproken. Dat vind ik wel eens lastig qua afwassen en douchen, vooral als er mensen op bezoek komen. Dan ge-

bruik je toch sneller meer warm water. Ik heb geen vaatwasser. Dat zou nog schelen, want die warmt het water zelf op, dus dat telt niet mee voor de dagelijkse 25 minuten. Je wordt je hierdoor wel veel bewuster van je watergebruik."

Duurzame tips en tricks

Stek gaf allerlei tips om met de woning om te gaan. "We hebben bijvoorbeeld een systeem voor de ventilatie, wat de luchtkwaliteit op peil houdt. Dan wordt aangeraden om ramen en deuren gesloten te houden. Dit soort tips waren voor mij 'open' deuren", grapt Céline. "Maar als je niet zo met het milieu bezig bent, denk je daar waarschijnlijk minder over na. Daarom is het wel goed dat deze tips gegeven worden."

Tips om duurzamer te leven

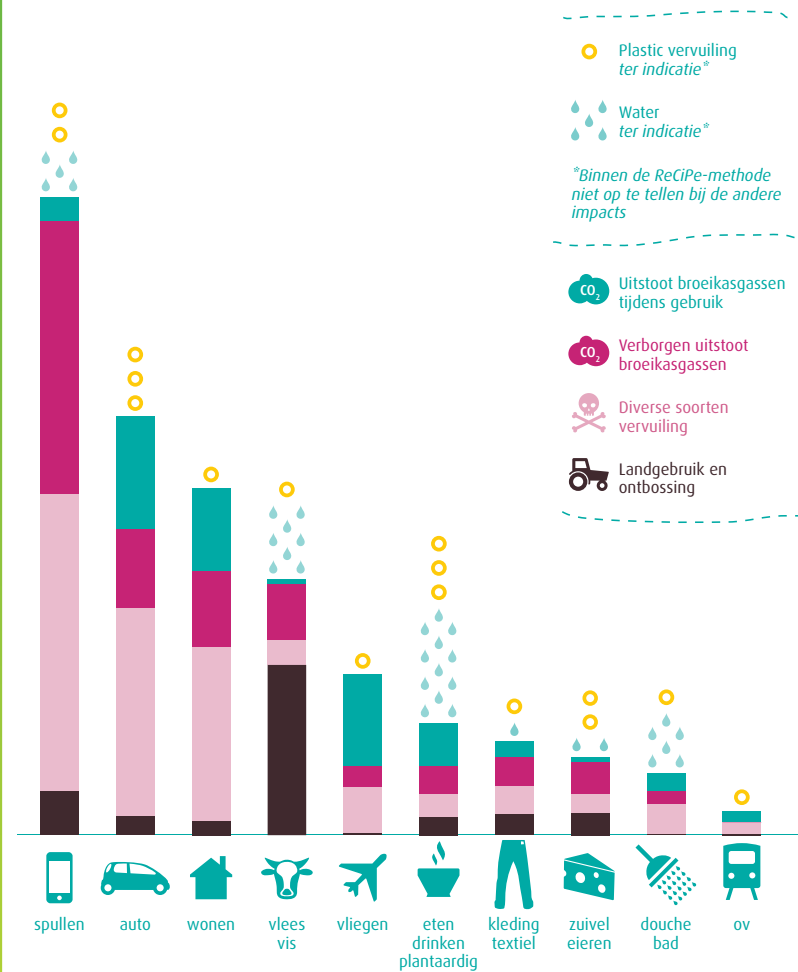
Duurzaamheid hoeft lang niet altijd duur of ingewikkeld te zijn. Hieronder wat tips die je eenvoudig in het dagelijks leven toe kunt passen.

- Koop minder spullen; het produceren van goederen heeft een enorme impact op het milieu, dus bedenk:
 - of je het echt nodig hebt
 - of het nieuw moet zijn
 - of je iets tijdelijk wilt gebruiken (dan kun je het ook lenen)
- Eén dag in de week geen vlees eten staat gelijk aan de auto 1.250 kilometer minder gebruiken.
- Vervang een aantal tegels uit de tuin door groen. Hierdoor kan het water na een hevige regenbui sneller wegstromen en bovendien is het goed voor de soortenrijkdom.
- Schoon de cloud en email-berichten op. Digitaal werken is duurzamer, maar opslagservers verbruiken veel energie.
- Ga aan de slag met kleine energiebesparende maatregelen. Denk aan radiatorfolie, tochtstrips, led-verlichting en een brievenbus-

borstel. Goedkoop en eenvoudig toe te passen!

- Gebruik zo min mogelijk wegwerpplastic; neem bijvoorbeeld je eigen bakje, bestek en hervulbare waterfles mee.
- Voorkom voedselverspilling: let op de THT- en TGT-datum. THT betekent tenminste houdbaar tot en is vaak ook nog prima te gebruiken na deze datum. Gebruik je zintuigen om te bepalen of iets nog goed is. TGT staat op bederfelijke producten die je na deze datum beter niet meer kunt gebruiken.
- Laat inheemse planten staan en laat de bladeren liggen in de herfst; wilde bijen en hommels zijn er gek op. De gevallen bladeren in de tuin zijn voeding voor de bodem en een belangrijke schuilplaats voor kleine insecten om te overwinteren. En wij hebben ze hard nodig!
- Verspil niet onnodig energie. Douch bijvoorbeeld een minuutje korter, doe de lichten uit als je een kamer verlaat en houd deuren en ramen dicht als de verwarming aan staat.

DE IMPACT TOP 10 van de gemiddelde Nederlander

©Babette Porcelijn, Think Big Act Now

Deze krant is een uitgave van De Groene Uitdaging i.s.m. de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk en Teylingen. oktober 2020